

438/2020 Sb.**Zákon**

ze dne 29. října 2020

O úpravách poskytování ošetrovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii a o změně zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Vyhlášeno dne 30. října 2020, datum poslední novelizace 30. dubna 2021

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ**Poskytování ošetrovného v souvislosti s mimořádnými opatřeními při epidemii****§ 1**

(1) Pro účely tohoto zákona se mimořádným opatřením při epidemii rozumí

- a) krizové opatření vyhlášené orgánem krizového řízení podle krizového zákona a mimořádné opatření vydané orgánem ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví k ochraně obyvatelstva a prevenci nebezpečí vzniku a rozšíření infekčních onemocnění, pokud se tato opatření týkají zákazu osobní přítomnosti dětí, žáků a studentů v zařízeních a školách nebo jejich částech uvedených v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a v § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů v důsledku onemocnění COVID-19 způsobené novým koronavirem označovaným jako SARS CoV-2 (dále jen „onemocnění COVID-19“),
- b) nařízení karantény dítěti nebo osobě uvedené v § 3 odst. 1 písm. b) v přímé souvislosti s onemocněním COVID-19,
- c) opatření podle školského zákona nebo prováděcích právních předpisů, kterým došlo k uzavření zařízení (jeho části) uvedeného v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a v § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů a které bylo přijato v přímé souvislosti s onemocněním COVID-19.

(2) Nároky podle tohoto zákona vznikají a trvají jen v době platnosti mimořádného opatření při epidemii, nejdéle však do 30. června 2021.

(3) Nestanoví-li se v tomto zákoně jinak, platí zákon o nemocenském pojištění.

(4) Tento zákon se použije na právní vztahy, které nejsou upraveny přímo použitelným předpisem Evropské unie v oblasti sociálního zabezpečení¹⁾.

§ 2

(1) Za nařízení příslušného orgánu o uzavření zařízení podle § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a podle § 70 odst. 2 písm. f) bodu 1 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se považuje též opatření uvedené v § 1 odst. 1 písm. c).

(2) Zařízením podle § 39 odst. 1 písm. b) bodů 1 a 2 zákona o nemocenském pojištění a podle § 70 odst. 2 písm. f) bodů 1 a 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se rozumí též zařízení určené pro péči o osoby, které jsou závislé na pomoci jiné osoby aspoň ve stupni I (lehká závislost) podle zákona o sociálních službách.

(3) Pro nárok na ošetřovné podle § 39 odst. 1 písm. b) bodů 1 a 2 zákona o nemocenském pojištění a pro nárok na ošetřovné podle tohoto zákona se po dobu platnosti mimořádného opatření při epidemii neuplatní § 39 odst. 5 písm. b) zákona o nemocenském pojištění, a jde-li o zaměstnance činné na základě dohody o pracovní činnosti, též § 39 odst. 5 písm. g) zákona o nemocenském pojištění.

§ 3

(1) Nárok na ošetřovné má též zaměstnanec, který nemůže vykonávat v zaměstnání práci z důvodu péče o

a) nezaopatřené dítě, které je závislé na pomoci jiné osoby aspoň ve stupni I (lehká závislost) podle zákona o sociálních službách a nemůže navštěvovat školu z důvodu mimořádného opatření při epidemii; nezaopatřenost dítěte se posuzuje podle zákona o důchodovém pojištění,

b) osobu ve věku nad 10 let, která je umístěna v zařízení uvedeném v § 2 odst. 2, ale toto zařízení nemůže navštěvovat z důvodu mimořádného opatření při epidemii,

c) nezaopatřené dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle školského zákona, jde-li o dítě se závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem⁴⁾, kterému bylo vydáno doporučení školského poradenského zařízení za účelem stanovení podpůrných opatření pro jeho vzdělávání⁵⁾ (dále jen „dítě se speciálními vzdělávacími potřebami“), jestliže nemůže navštěvovat školu z důvodu mimořádného opatření při epidemii.

(2) Zaměstnanec činný na základě dohody o provedení práce nebo zaměstnanec činný na základě dohody o pracovní činnosti, která je zaměstnáním malého rozsahu, kteří nejsou účastni nemocenského pojištění v kalendářním měsíci, v němž vznikla potřeba péče, mají nárok na ošetřovné též, pokud byli účastni nemocenského pojištění aspoň ve třech kalendářních měsících bezprostředně předcházejících kalendářnímu měsíci, v němž vznikla potřeba péče.

(3) Nárok na ošetřovné, na které vznikl nárok podle tohoto zákona, zaniká skončením zaměstnání.

(4) Nárok na výplatu ošetrovného není v období školních prázdnin a volných dnů vyhlášených ředitelem školy v průběhu školního roku.

(5) Ošetrovné se nevyplácí za dny pracovního klidu v kalendářním týdnu, pokud zaměstnanci v tomto týdnu nevznikl nárok na výplatu ošetrovného ani za 1 kalendářní den, který měl být pro zaměstnance pracovním dnem v kalendářním týdnu a v němž potřeba péče trvala.

(6) Podmínkou nároku na ošetrovné je, že nezaopatřené dítě nebo osoba podle odstavce 1 nebo dítě mladší 10 let, jde-li o ošetrovné podle § 39 odst. 1 písm. b) bodů 1 a 2 zákona o nemocenském pojištění, žije se zaměstnancem v domácnosti; to neplatí v případě péče o toto dítě nebo o tuto osobu jejím příbuzným v linii přímé nebo v linii vedlejší podle § 772 občanského zákoníku.

§ 4

(1) Podpůrčí doba u ošetrovného se prodlužuje o dobu, po kterou trvalo uzavření zařízení nebo školy nebo jejich části z důvodu mimořádného opatření při epidemii uvedeného v § 1 odst. 1 písm. a) nebo c), a o dobu, po kterou trvalo nařízení karantény uvedené v § 1 odst. 1 písm. b).

(2) V rámci podpůrčí doby stanovené podle odstavce 1 je možné vystřídání podle § 39 odst. 4 věty první zákona o nemocenském pojištění i vícekrát, přičemž vystřídání není možné v jednom kalendářním dnu; podmínky nároku na ošetrovné a rozhodné období se přitom u každého oprávněného posuzují ke dni prvního převzetí péče.

(3) Při výplatě ošetrovného za podpůrčí dobu prodlouženou podle odstavce 1 se postupuje obdobně podle § 110 zákona o nemocenském pojištění.

(4) Výše ošetrovného za kalendářní den činí po dobu platnosti mimořádného opatření při epidemii 80 % denního vyměřovacího základu.

§ 5

(1) Ošetrovné se vyplácí za jednotlivé kalendářní měsíce, a to za dny péče vykázané na předepsaném tiskopisu; v případě vystřídání podle § 4 odst. 2 se na tomto tiskopisu uvádějí též dny, v nichž o dítě nebo jinou osobu pečoval druhý oprávněný.

(2) Při uplatnění nároku na výplatu ošetrovného podle § 109 odst. 5 písm. b) zákona o nemocenském pojištění v případě uzavření zařízení uvedeného v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a § 2 odst. 2 nebo jeho části na základě nařízení příslušných orgánů se potvrzení o uzavření tohoto zařízení nahrazuje prohlášením zaměstnance, který žádá o dávku; to platí obdobně pro trvání nebo ukončení tohoto uzavření. V žádosti o dávku se uvede jméno, příjmení a rodné číslo dítěte a název a adresa zařízení, které dítě navštěvuje. Nárok na výplatu ošetrovného v případě uvedeném v § 3 odst. 1 písm. c) se dále osvědčuje potvrzením školy s uvedením, že jde o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle § 3 odst. 1 písm. c). Ustanovení § 97 odst. 1 věty poslední a § 106 zákona o nemocenském pojištění, jde-li o potvrzení o uzavření zařízení podle věty první, se nepoužijí.

(3) Zaměstnavatel je povinen na předepsaném tiskopisu potvrdit skutečnosti rozhodné pro nárok na ošetrovné v

případě zaměstnanců uvedených v § 3 odst. 2. Porušení této povinnosti se považuje za porušení povinnosti podle § 97 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění.

(4) Škola je povinna na žádost zaměstnance potvrdit pro účely ošetřovného, že se jedná o dítě se speciálními vzdělávacími potřebami podle § 3 odst. 1 písm. c). Porušení povinnosti podle věty první a podle § 6 věty první se považuje za porušení povinnosti podle § 106 zákona o nemocenském pojištění.

§ 5a

Zaměstnanec prokazuje splnění podmínky podle § 3 odst. 6 čestným prohlášením.

§ 6

Zařízení uvedené v § 39 odst. 1 písm. b) bodu 1 zákona o nemocenském pojištění a § 2 odst. 2 sděluje pro účely kontroly na žádost orgánu nemocenského pojištění údaje potřebné pro ověření skutečností uvedených v § 5 odst. 2. Žádosti se podávají a údaje se sdělují v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup, nedejde-li mezi zařízením a orgánem nemocenského pojištění k jiné dohodě.

§ 7

(1) U zaměstnance v pracovním nebo služebním poměru činí výše ošetřovného nejméně 400 Kč za kalendářní den. Má-li tento zaměstnanec sjednánu kratší pracovní nebo služební dobu²⁾ než stanovenou týdenní pracovní nebo služební dobu³⁾, činí výše ošetřovného za kalendářní den nejméně částku stanovenou jako součin částky 400 Kč a koeficientu zkrácení pracovní doby. Koeficient zkrácení pracovní doby se určí jako podíl kratší pracovní nebo služební doby a stanovené týdenní pracovní nebo služební doby a zaokrouhluje se na 3 platná desetinná místa; přitom se vychází z údaje o stanovené týdenní pracovní nebo služební době a kratší pracovní nebo služební době ke dni účinnosti mimořádného opatření podle § 1 odst. 1 písm. a) a c) nebo ke dni nařízení karantény podle § 1 odst. 1 písm. b).

(2) Uplatňuje-li zaměstnanec v pracovním nebo služebním poměru nárok na ošetřovné z více zaměstnání a v žádném z těchto zaměstnání pracovní nebo služební doba neodpovídá stanovené týdenní pracovní nebo služební době, činí výše ošetřovného za kalendářní den nejméně částku stanovenou postupem podle odstavce 1 věty druhé a třetí, je-li výše ošetřovného za kalendářní den vypočtená z denního vyměřovacího základu stanoveného podle § 20 zákona o nemocenském pojištění nižší než 400 Kč. Koeficientem zkrácení pracovní doby je součet těchto koeficientů stanovených podle odstavce 1 věty třetí pro tato zaměstnání; tento koeficient může mít maximálně hodnotu 1.

(3) Pro účely stanovení výše ošetřovného podle odstavců 1 a 2 je zaměstnavatel povinen uvést na předepsaném tiskopisu údaj o stanovené týdenní pracovní nebo služební době zaměstnance a při kratší pracovní nebo služební době koeficient zkrácení pracovní doby vypočtený postupem uvedeným v odstavci 1 větě třetí. Porušení této povinnosti se považuje za porušení povinnosti podle § 97 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění.

(4) Ustanovení odstavců 1 a 2 se použije jen při stanovení výše ošetřovného, na které vznikl nárok z důvodu péče o dítě nebo o osobu uvedenou v § 3 odst. 1 písm. b) z důvodu vyhlášení mimořádného opatření při epidemii podle § 1 odst. 1, nejdříve však v období ode dne 14. října 2020.

§ 8

(1) Nárok na služební volno s poskytnutím služebního příjmu podle § 71 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů má též příslušník bezpečnostního sboru, který nemůže vykonávat službu z důvodu péče o dítě nebo osobu v případech uvedených v § 3 odst. 1.

(2) Doba služebního volna s poskytnutím služebního příjmu podle § 71 odst. 2 zákona o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů se prodlužuje o dobu, po kterou trvalo uzavření zařízení nebo školy z důvodu mimořádného opatření při epidemii uvedeného v § 1 odst. 1 písm. a) nebo c), a o dobu, po kterou trvalo nařízení karantény uvedené v § 1 odst. 1 písm. b).

§ 9

Pro účely důchodového pojištění se za dobu uvedenou v § 16 odst. 4 větě druhé písm. a) zákona o důchodovém pojištění považuje i doba poskytování ošetrovného podle tohoto zákona.

§ 10

(1) Podle § 4 odst. 1 se postupuje i v případě, že podpůrcí doba podle zákona o nemocenském pojištění již uplynula přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Podle § 8 odst. 2 se postupuje i v případě, že služební volno bylo již ze stejného důvodu vyčerpáno přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

(2) Podle tohoto zákona se postupuje i při posuzování nároků na ošetrovné za období od 5. října 2020 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

(3) Ošetrovné vyplacené za kalendářní dny v období ode dne 5. října 2020 do dne nabytí účinnosti tohoto zákona v nižší výši, než je výše ošetrovného stanovená podle § 4 odst. 4 tohoto zákona, se bez žádosti doplatí do 90 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

ČÁST DRUHÁ

Změna zákona o nemocenském pojištění

§ 11

Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění zákona č. 585/2006 Sb., zákona č. 181/2007 Sb., zákona č. 261/2007 Sb., zákona č. 239/2008 Sb., zákona č. 305/2008 Sb., zákona č. 306/2008 Sb., zákona č. 479/2008 Sb., zákona č. 2/2009 Sb., zákona č. 41/2009 Sb., zákona č. 158/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb., zákona č. 302/2009 Sb., zákona č. 303/2009 Sb., zákona č. 362/2009 Sb., zákona č. 157/2010 Sb., zákona č. 166/2010 Sb., zákona č. 347/2010 Sb., zákona č. 73/2011 Sb., zákona č. 180/2011 Sb., zákona č. 263/2011 Sb., zákona č. 341/2011 Sb., zákona č. 364/2011 Sb., zákona č. 365/2011 Sb., zákona č. 375/2011 Sb., zákona č. 458/2011 Sb., zákona č. 470/2011 Sb., zákona č. 1/2012 Sb., zákona č. 167/2012 Sb., zákona č. 169/2012 Sb., zákona č. 396/2012 Sb., zákona č. 401/2012 Sb., zákona č. 303/2013 Sb., zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb., zákona č. 64/2014 Sb., zákona č. 250/2014 Sb., zákona č. 267/2014 Sb., zákona č. 332/2014 Sb., nálezu

Ústavního soudu, vyhlášeného pod č. 14/2015 Sb., zákona č. 131/2015 Sb., zákona č. 204/2015 Sb., zákona č. 317/2015 Sb., zákona č. 47/2016 Sb., zákona č. 190/2016 Sb., zákona č. 298/2016 Sb., zákona č. 24/2017 Sb., zákona č. 99/2017 Sb., zákona č. 148/2017 Sb., zákona č. 183/2017 Sb., zákona č. 195/2017 Sb., zákona č. 259/2017 Sb., zákona č. 310/2017 Sb., zákona č. 92/2018 Sb., zákona č. 335/2018 Sb., zákona č. 111/2019 Sb., zákona č. 164/2019 Sb., zákona č. 277/2019 Sb., zákona č. 315/2019 Sb., zákona č. 255/2020 Sb. a zákona č. 300/2020 Sb., se mění takto:

1. V § 96 se za větu druhou vkládá věta „Zaměstnavatel je dále povinen po dobu uvedenou ve větě první uschovávat originály žádostí svých zaměstnaných osob, jde-li o dávky podle § 4 písm. b) až f), a dalších podkladů, jejichž kopie předal okresní správě sociálního zabezpečení postupem podle § 97 odst. 1 věty druhé.“

2. V § 97 odstavec 1 zní:

- „(1) Zaměstnavatel je povinen přijímat žádosti svých zaměstnaných osob o dávky, s výjimkou nemocenského, a další podklady potřebné pro stanovení nároku na dávky a jejich výplatu a neprodleně je spolu s údaji potřebnými pro výpočet dávek předávat okresní správě sociálního zabezpečení. Žádosti a podklady podle věty první zaměstnavatel převede do elektronické podoby a aspoň ve formě prosté kopie je předává okresní správě sociálního zabezpečení datovou zprávou způsobem uvedeným v § 162 odst. 1; pro předávání žádostí a podkladů platí ustanovení § 162 odst. 2 písm. a) v části věty první za středníkem a § 162 odst. 3 písm. b) obdobně. Údaje pro výpočet dávek zaměstnavatel zasílá v elektronické podobě na elektronickou adresu určenou okresní správou sociálního zabezpečení. Jde-li o žádost o otcovskou, předává zaměstnavatel tuto žádost okresní správě sociálního zabezpečení podle věty první neprodleně po uplynutí podpůrčí doby podle § 38b, a jde-li o žádost o ošetřovné, předává zaměstnavatel tuto žádost po uplynutí podpůrčí doby podle § 40 nebo po vydání potvrzení o trvání potřeby ošetřování podle § 69 písm. a).“

3. V § 97 se na konci odstavce 2 doplňuje věta „Pro předávání podkladů pro stanovení nároku na nemocenské platí odstavec 1 věta druhá obdobně.“

4. V § 97 se na konci odstavce 6 doplňuje věta „Podklady uvedené v tomto odstavci zaměstnavatel nemusí předávat okresní správě sociálního zabezpečení v elektronické podobě postupem podle odstavce 1.“

5. V § 97 odst. 7 se za slovo „odstavci“ vkládá text „1 a“.

6. V § 109 se za odstavec 8 vkládá nový odstavec 9, který zní:

- „(9) Jde-li o zaměstnané osoby, za žádost o dávku podle odstavce 1 písm. b) se považuje též prostá kopie žádosti, kterou zaměstnavatel předal okresní správě sociálního zabezpečení v elektronické podobě postupem podle § 97 odst. 1; to platí obdobně též pro podklady potřebné pro stanovení nároku na dávky a jejich výplatu podle odstavce 3 písm. c) a odstavců 4 až 8.“

Dosavadní odstavec 9 se označuje jako odstavec 10.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení, s výjimkou ustanovení § 5 odst. 2 věty poslední ve slovech „§ 97 odst. 1 věty poslední a“ a § 11, která nabývají účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po jeho vyhlášení.

Vondráček v. r.

Zeman v. r.

Babiš v. r.

¹⁾ Například nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, v platném znění, nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, v platném znění, nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1231/2010 ze dne 24. listopadu 2010, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 883/2004 a nařízení (ES) č. 987/2009 na státní příslušníky třetích zemí, na které se tato nařízení dosud nevztahují pouze z důvodu jejich státní příslušnosti.

²⁾ § 80 zákoníku práce.

³⁾ § 79 zákoníku práce.

§ 99 zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě.

⁴⁾ § 16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

⁵⁾ § 15 odst. 2 a 5 vyhlášky č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění pozdějších předpisů.